

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.
przeciwko A. O.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 sierpnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Okręgowego w B.

z dnia 18 grudnia 2019 r., sygn. akt VII Gz (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił zażalenie powoda (...) Bank Spółki Akcyjnej w W. na postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 lipca 2019 r., którym odrzucono powództwo o zapłatę przeciwko pozwanej A. O.

Sąd Okręgowy podzielił wnioski Sądu pierwszej instancji, że dochodzone roszczenie było już przedmiotem wcześniejszego prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 31 stycznia 2018 r., wydanego w sprawie XI C (...), a tym

samym w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. W wyroku z dnia 31 stycznia 2018 r. powództwo przeciwko A. O., dotyczące zapłaty całej należności z tytułu tej samej umowy pożyczki bankowej, wraz z odsetkami, zostało oddalone z uwagi na brak jego udowodnienia, a także z uwagi na brak wyczerpania procedury wypowiedzenia umowy przewidzianej w art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe (Dz.U. z 2019 r., poz. 2357 - tj. ze zm.). Okoliczność, że aktualnie powód wyczerpał tę procedurę jest bez znaczenia, skoro jedną z podstaw oddalenia powództwa było skuteczne zakwestionowanie przez pozwaną autentyczności złożonej przez powoda kserokopii umowy kredytu i nieprzedstawienie dokumentów wykazujących istnienie roszczenia. Skoro podstawą oddalenia powództwa było nie tylko to, że powód nie dowiódł, że roszczenie jest wymagalne, lecz przede wszystkim to, że nie zdołał dowieść by roszczenie względem pozwanej w ogóle mu przysługiwało, to nie ma wątpliwości że powód raz jeszcze na tej samej podstawie faktycznej i prawnej poddaje pod osąd Sądu to samo roszczenie.

Postanowienie Sądu Okręgowego zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wniósł on o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie dwóch istotnych zagadnień prawnych. Po pierwsze, zdaniem skarżącego, konieczne jest wyjaśnienie, czy powaga rzeczy osądzonej obejmuje w równym stopniu wszystkie motywy rozstrzygnięcia zawarte w uzasadnieniu orzeczenia, czy też istotne znaczenie może mieć kolejność ich ujęcia. Po drugie, skarżący wskazał także na potrzebę wyjaśnienia, czy powaga rzeczy osądzonej obejmuje także motywy rozstrzygnięcia „negatywnego”, które mogą prowadzić do wniosku, że w prawomocnie zakończonym postępowaniu sąd nie orzekł o istocie sporu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej

doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl., i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Żadna z dwóch kwestii sformułowanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tej przesłanki. Po pierwsze, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało

sformułowane w dość ogólny sposób, bez wyraźnego wskazania istoty obu kwestii przytoczonych jako istotne zagadnienia prawne. Sposób oceny, czy roszczenie dochodzone po innym, zakończonym prawomocnie, postępowaniu jest objęte powagą rzeczy osądzonej, wymaga zawsze odniesienia się do konkretnych okoliczności sprawy – w tym przede wszystkim do faktycznej i prawnej podstawy roszczeń dochodzonych w uprzednio i obecnie prowadzonym postępowaniu oraz do argumentacji w uzasadnieniu orzeczenia, które zakończyło wcześniejsze postępowanie. „Kolejność ujęcia” motywów w uzasadnieniu, do której odnosi się zagadnienia prawne, jest pojęciem zbyt abstrakcyjnym, by dało się je przełożyć na konkretny problem prawny. Każda argumentacja w uzasadnieniu orzeczenia opiera się na powiązanych ze sobą argumentach, może też wskazywać kilka alternatywnych przesłanek podjęcia określonej decyzji. Oczywiście jest przy tym, że prawomocne oddalenie powództwa z uwagi na brak dostatecznych dowodów wskazujących na istnienie zobowiązania (przy posiłkowym wskazaniu, że jest ono także niewymagalne), wyklucza możliwość ponownego wytoczenia powództwa opartego na tezie, że powód jest już w stanie udowodnić jego istnienie, a dodatkowo podjął kroki wprowadzające roszczenie w stan wymagalności. Powaga rzeczy osądzonej stoi bowiem na przeszkodzie ponownemu badaniu istnienia roszczenia, które jest przesłanką dalej idącą niż jego wymagalność.

Po drugie, podobna niejasność dotyczy także odwołania się do „motywów rozstrzygnięcia negatywnego”. Z powagi rzeczy osądzonej korzysta sentencja wyroku, atrybutu tego pozbawione jest natomiast uzasadnienie. Motywy rozstrzygnięcia mogą być jednak przydatne dla określenia granic powagi rzeczy osądzonej, co ma szczególne znaczenie zwłaszcza wtedy, gdy powództwo zostało w całości lub w części oddalone (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC - ZD 2008, nr A, poz.20, z dnia 17 maja 2012 r., I CSK 494/11, niepubl., z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 414/09, niepubl.). Powaga rzeczy osądzonej ze swojej istoty rozciąga się zatem na treść orzeczenia, które uwzględnia określone roszczenie lub odmawia mu zasadności. Treść uzasadnienia pełni z tego punktu widzenia jedynie funkcję pomocniczą, pozwalając zidentyfikować roszczenie, a tym samym określić granice

powagi rzeczy osądzonej. Badanie granic *rei iudicatae* nie oznacza natomiast kontroli samej treści uzasadnienia - w tym badania, w jakim zakresie w zakończonym prawomocnie postępowaniu doszło do rozpoznania istoty sprawy. Także w tym zakresie trudno wskazać jakiegokolwiek sprecyzowane wątpliwości prawne, które mogłyby odpowiadać przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Co więcej, argumentacja zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wydaje się niekompletna, kończąc się (na s. 4 skargi) niezamkniętym zdaniem: „W takiej sytuacji...”. Tym bardziej utrudnia to zrozumienie sposobu, w jaki skarżący ujmował istotę obu problemów prawnych.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99, w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018, poz. 265 - tj. ze zm.).

Od kosztów postępowania kasacyjnego zasądzonych na rzecz pozwanej przysługują z mocy samego prawa odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem powodowi do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹ k.p.c.). Podzielić należy wyrażony w doktrynie pogląd, że odsetki te - w przeciwieństwie do odsetek o których mowa w art. 98 § 1² k.p.c. - nie wymagają odrębnego zasądzenia przez Sąd i może je naliczyć w razie potrzeby komornik.

jw